

nyújtanak az algoritmuselmélet alapjaiba is, mindeztrendkívül könnyen emészthető, olvasmányos formában.

Az első fejezetben a szerző bevezeti a formális nyelvekkel és generatív grammatikákkal kapcsolatos alapfogalmakat, és bemutatja a Chomsky-féle hierarchiát alkotó alapvető nyelvosztályokat, amelyekkel a későbbi részekben majd bővebben foglalkozik. A második és a harmadik fejezetben a reguláris és a környezetfüggetlen nyelvekről és a hozzájuk tartozó automata osztályokról, a véges automatókról és veremautomatókról kap az olvasó ismertetést. A következő két fejezet a véges

és veremfordító automatákkal, illetve a környezetfüggetlen nyelvek szintaktikus elemzésével foglalkozik. Ez utóbbi témából a könyv az általános elemző algoritmusok mellett bemutatja a gyakorlati szempontból kiemelt fontosságú LL(k) és LR(k) típusú elemző módszerek működését is. Az utolsó fejezetben a Chomsky hierarchiát alkotó klasszikus nyelvosztályok tulajdonságainak tanulmányozásában tovább haladva az olvasó a Turing gépek világába nyerhet betekintést, ennek kapcsán felmerülnek az algoritmikus eldönthetőség és a kiszámíthatóság alapkérdései is.

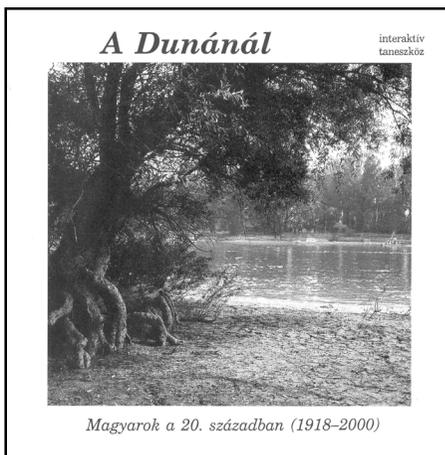
A könyv erénye a matematikai szakirodalomban talán szokatlanul közvetlen, a szóbeli magyarázatok stílusát követő szemléletes előadásmód, ami azonban a tárgymutató hiánya mellett meg is nehezíti a munka tankönyvként vagy kézikönyvként való használatát. A szövegben előforduló definíciók és tételek ugyanis nincsenek külön kiemelve, ezek esetleges későbbi visszakeresése tehát fáradságos feladatnak bizonyulhat. Mindezen, egy későbbi kiadásban könnyen orvosolható hiányosságok ellenére a könyv egyaránt jó szívvel ajánlható a formális nyelvek tudományágával ismerkedő egyetemi hallgatónak és a témakör iránt érdeklődő „kivülről” olvasónak is.

Vaszil György

PhD., tud. főmunkatárs (SZTAKI)

Magyarország művelődéstörténete CD-ROM-sorozaton

Nagy vállalkozásba fogott a pedagógusokból és informatikusokból álló Enciklopédia Humana Egyesület, amikor elkezdte a magyar kultúra egységes szempontú rendszerezését multimédia CD-ROM formájában. A kilenc kötet különböző taneszköz-fejlesztési pályázatokon elnyert támogatásokból a honfoglalás és az államalapítás millenniumi évfordulója között jelent meg. Az *Encyclopa-*

dia Humana Hungarica kultúrtörténeti sorozat közoktatási célú interaktív taneszköz, de minden korosztály, minden érdeklődő talál benne új ismeretet. A mű alaposan kihasználja a multimédia lehetőségeit, a szövegen kívül sok száz képet, hivatkozást, a kor dallamvilágát idéző hangfelvételt tartalmaz, a kronológiában kereshetünk is. Az esszészzerűen megfogalmazott komplex ismeretek segítséget nyújtanak a lényeg megragadásához, az elugrási lehetőségek pedig a legapróbb részletekhez is elvezetik az „olvasót”. Egyszerűen navigálhatunk az óriási anyagban, a képernyőkre vonatkozó információk, a hangalámondást, háttérzenét nyújtó segédletek mindenhol könnyen elérhetők. A további tájékozódáshoz bőséges bibliográfiai válogatást kapunk, az angol és német nyelvű változatnál pedig az adott nyelvterületen fellelhető kiadványok listája található meg.

A magyar őstörténeiről és az államszervezés koráról szól az első kötet, az *Emese álma*. A *Vazul-ág* az Árpád-házi királyok korát dolgozza fel, a *Lovagkirályok*-ból az Anjou- és a Zsigmond korral ismerkedhetünk meg sokoldalúan, élvezetesen. A *Pannon reneszánsztól* kezdve megújult arculattal jelentkezik a sorozat, és immár hálózaton is használható. Szébbek lettek a képek, nagyobb a képfelbontás, így például a Szechenyi Könyvtárban őrzött kódexek szinte kézzelfogható közelségbe kerülnek. A további kötetek: a török kort feldolgozó *Kereszt és félhold*, a Habsburg-uralommal foglalkozó *Kétféjű sas*, a reformkortól a kiegyezésig tartó *Haza és haladás*, az Osztrák-Magyar Monarchiát bemutató *Kettős kötődés*, illetve *A Dunánál*, amely 1918-tól a 20. század végéig kalauzol végig. A szerzők több oldalról, a történelem, nyelvtörténet, irodalomtörténet, művészetek, egyháztörténet, történeti föld-

rajz, valamint az életmód szempontjából dolgozták fel a magyarság történiáját, miközben a témakörök közötti határok feloldására törekedtek. Hasznos segédlet a felhasználó által már bejárt útvonal visszafelé való áttekintését biztosító „Ariadné fonala”.

Az akadémiai szféra és a multimédiafejlesztő szakma másfél-száz szerzőjének közreműködésével jött létre a magyar művelődéstörténet egészét felölelő alkotás; a kutatók, oktatók a legújabb tudományos eredményeket közérthetően adták közre. Több generáció is részt vállalt a munkában: eleinte a fiatalabb korosztály munkáit lektorálták a tapasztaltabbak, akik később fokozatosan átvették a kezdeményezést. A munkatársak között van történész, régész, nyelvész, irodalmár, zene- és táncművész, néprajzkutató, számítástechnikai és kiadói szakember. Munkájuk elismerése 9 HunDidac Arany Díj, a mű a legjobb hazai multimédia kiadványok között szerepelt (eFestival), és többek között kiállították a Magyarországot díszvendégül fogadó 1999-es frankfurti könyvfesztiválon is. Sajnos, a hatodik résztől az angol és német fordításra nem kerülhetett sor, holott mind a határainkon kívül élő magyarok és leszármazottaik, mind pedig a népünk iránt érdeklődő, esetleg magyarul tanuló külföldiek miatt célszerű lenne világnyelveken is bemutatni a magyarság kultúrhistoriáját. A leendő támogatókon múlik az összegyűlt anyag egységes, átszerkesztett, bővített formában való megjelentetése egy még korszerűbb, lényegesen több adat tárolására alkalmas adathordozón (DVD-n), amelyen filmrészletek is szerepelhetnének. Könyv is született az egy évtized alatt összegyűlt adatbázisból: az Enciklopédia Humana Egyesület és a Kossuth Kiadó közös alkotása a hatkötetes Magyar Kódex.

Szekeres Zsuzsa

szkzs@elender.hu

CONTENT

<i>Approaches to Philosophy</i>	
Kampis György: Preface	262
Nyíri Kristóf: Beyond Schulphilosophie	265
Kelemen János: Analytic Philosophy – Change and Permanence	275
Vajda Mihály: Continental Philosophy at the End of the XX. Century	289
Fehér Márta: Of Science and Philosophy of Science at the Millennium	297
Kampis György: The Importance of Naturalism Now.....	306
<i>Nők a tudományban</i>	
Hell Judit: Globalisation and Gender Realitions in a Philosophical Perspektive.....	322
Haraszty Ágnes - Hrubos Ildikó: Women and Science (The European Dimension).....	333
Kissné Novák Éva: Women in Science in Hungary	340
<i>New corresponding members of the MTA</i>	
Arató Péter	350
Janszky József.....	351
Lénárd László	353
Németh Tamás.....	354
Pap László	357
Sótonyi Péter	359
<i>Science-policy</i>	
Balogh Tamás: Where We are in Europe? (A Comparison of the Hungarian and European R&D)	361
<i>History of Science</i>	
Kovács László: Egon Orowan.....	372
<i>Book review</i>	376

www.matud.hu

Some Remarks to the Nobel-prize papers (Pető Gábor Pál)

Ajánlás a szerzőknek

1. A Magyar Tudomány elsősorban a tudományterületek közötti kommunikációt szeretné elősegíteni ezért elsősorban olyan kéziratokat fogad el közlésre, amelyek a tudomány egészét érintő, vagy az egyes tudományterületek sajátos problémáit érthetően bemutató témákkal foglalkoznak. Közlünk téma-összefoglaló, magas szintű ismeretterjesztő, illetve egy-egy tudományterület újabb eredményeit bemutató tanulmányokat; a társadalmi élet tudományokkal kapcsolatos eseményeiről szóló beszámolókat, tudománypolitikai elemzéseket és szakmai szempontú könyvismertetőket.

2. A kézirat terjedelme szöveges tanulmányok esetében általában nem haladhatja meg a 30 000 leütést (a szóközökkel együtt, ez kb. 8 oldalnak felel meg a MT füzeteiben), ha a tanulmány ábrákat, táblázatokat, képeket is tartalmaz, a terjedelem 20-30 százalékkal nagyobb lehet. Beszámolók, recenziók esetében a terjedelem ne haladja meg a 7-8 000 leütést. *A teljes kéziratot .rtf formátumban, mágneslemezen és 2 ki nyomtatott példányban kell a szerkesztőségbe beküldeni.*

3. A közlemények címének angol nyelvű fordítását külön oldalon kell csatolni a közleményhez. Itt kérjük a magyar nyelvű kulcsszavakat (maximum 10) is. A tanulmány címe után a szerző(k) nevét és tudományos fokozatát, a munkahely(ek) pontos megnevezését és – ha közölni kívánja – e-mail-címét kell írni. A külön lapon kérjük azt a *levelezési és e-mail címet*, telefonszámot is, ahol a szerkesztők általában elérhetik.

4. Szöveg közbeni kiemelésként *dőlt*, (esetleg **félkövér** – bold) betű alkalmazható; ritkítás, VERZÁL betű és aláhúzás nem. A jegyzeteket lábjegetként kell megadni.

5. A rajzok érkehetnek papíron, lemezen vagy email útján. Kérjük azonban a szerzőket: tartsák szem előtt, hogy a folyóirat fekete-fehér; a vonalas, oszlopos, stb. grafikonoknál tehát ne használjanak színeket. Általában: a grafikonok, ábrák lehetőség szerint minél egyszerűbbek legyenek, és vegyék figyelembe a megjelenő oldalak méreteit. A lemezen vagy emailben

érkező ábrákat és illusztrációkat lehetőleg .tif vagy .bmp formátumban kérjük; értelemszerűen fekete-fehérben, minimálisan 150 dpi felbontással, és a továbbítás megkönnyítése érdekében a kép nagysága ne haladja meg a végleges (vagy annak szánt) méreteket. A közlemény szövegében tüntessék fel az ábrák kívánatos helyét.

6. Az irodalmi hivatkozásokat mindig a közlemény végén, abc sorrendben adjuk meg, a lábjegetekben legfeljebb utalások lehetnek az irodalomjegyzékre. Irodalmi hivatkozások a szövegben: (szerző, megjelenés éve). Ha azonos szerző(k)től ugyanabban az évben több tanulmányra hivatkozik valaki, akkor a közleményeket az évszám után írt a, b, c jelekkel kérjük megkülönböztetni mind a szövegben, mind az irodalomjegyzékben. Kérjük, *fordításnak különös figyelmet a bibliográfiai adatoknak a szövegben, illetőleg az irodalomjegyzékben való egyeztetésére!* Miután a Magyar Tudomány nem szakfolyóirat, a közlemények csak a legfontosabb hivatkozásokat (max. 10-15) tartalmazzák.

7. Az irodalomjegyzéket abc sorrendben kérjük. A tételek formája a következő legyen:

- Folyóiratcikkek esetében:

Alexander, E. O. and Borgia, G. (1976). Group selection, altruism and the levels of organization of life. *Ann. Rev. Ecol. Syst.* **9**, 499-474

- Könyvek esetében:

Benedict, R. (1935). *Patterns of culture*. Houghton Mifflin, Boston

- Tanulmánygyűjtemények esetén:

von Bertalanffy, L. (1952). Theoretical models in biology and psychology. In: Krech, D., Klein, G. S. (eds) *Theoretical models and personality theory*. 155–170. Duke University Press, Durham

8. Havi folyóirat lévén a Magyar Tudomány kefelevonatokat nem tud küldeni, de még az elfogadás előtt minden szerzőnek elküldi egyeztetésre közleménye szerkesztett példányát. A tördelési munka során szükséges apró változtatásokat a szerző egy megadott napon a szerkesztőségben ellenőrizheti.

OLVASÓINK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK

Internet-használó Olvasóink észrevehették, hogy az elmúlt egy év során a *Magyar Tudomány* webes változata jelentősen kibővült. Immár a lapban megjelent cikkek túlnyomó részének teljes szövege olvasható weblapjainkon.

<http://www.matud.iif.hu>

Ezentúl a weblapokon olyan cikkek, cikkrészletek is megjelennek, amik a nyomtatott kiadásban nem szerepelnek. (A tartalomjegyzékben fel lesznek tüntetve.) Csak elektronikus formában megjelenő cikkeinket is ajánljuk Olvasóink szíves figyelmébe!

Felelős kiadó: az Akaprint Kft. ügyvezetője
Nyomdai munkák: Akaprint Kft. 24915
Felelős vezető: Freier László
Megjelent: 10,85 (A/6) ív terjedelemben
HU ISSN 0025-0325
